

Proiect strategic de dezvoltare culturală, educațională și turistică a județului Ilfov

Transparență și participare publică pentru transformarea Fortului 13 Jilava în muzeu

● Opiniile specialiștilor și cetățenilor interesați sunt integrate în proiectul final, păstrând ca element comun - autenticitatea și memoria istorică a locului

Consiliul Județean Ilfov, instituție care a preluat în administrare, în anul 2024, Fortul 13 Jilava, cu scopul de a pune în valoare acest obiectiv istoric extrem de important, și Urban Scope România, în calitate de organizator al consultărilor publice în spiritul Noului Bauhaus European (NEB), au dezbătut, joia trecută, în cadrul unei consultări publice organizate la sediul CJ Ilfov, viitoarele intervenții propuse a se realiza la Fortul 13 Jilava.

Fiecare dintre cei prezenți la consultare a venit cu idei și sugestii menite să pună în valoare obiectivul, și s-a promis că se va ține cont de toate sugestiile, iar la finalul acestei săptămâni va fi conturat un proiect integrat de transformare în vederea introducerii Fortului 13 Jilava în circuitul cultural și turistic al județului Ilfov.

„Este un monument istoric extrem de important, dar dincolo de zidurile lui, acesta poartă o încărcătură profundă. Este un spațiu care ne obligă la decență și reculegere. Nu vrem să-l schimbăm, vrem să-l punem în valoare corect, cu demnitate, un proiect care să dăinuie, iar generațiile post-revoluționare să aibă ce să învețe din acest loc. Acolo a fost un lagăr, iar cei care au trecut pe acolo - intelectuali, preoți, dar și oameni simpli - au fost reduși la niște simple numere. Vrem ca acest loc să rămână autentic și să poată fi înțeles de generațiile care vin”, a subliniat președintele CJ Ilfov, Hubert Thuma, prezent la consultarea publică.

Stefan Rădulescu, vicepreședintele CJ Ilfov, a completat spunând că „toate acțiunile care se realizează pentru transformarea Fortului 13 Jilava în muzeu sunt în spiritul inițiativei europene Noul Bauhaus European (NEB): frumos, sustenabil, împreună. NEB reprezintă dorința Uniunii Europene de a crea locuri, produse și moduri de trai

estetice, durabile și incluzive. CJ Ilfov va transforma Fortul 13 Jilava într-o importantă destinație culturală, istorică și educațională, iar acest loc va transmite, pentru generațiile următoare, poveștile reale ale oamenilor care au pășinit aici, pentru simplul fapt că nu erau de acord cu regimul opresiv care a condus România până în decembrie 1989”.

Olivia-Ana Ciobanu-Oprea, administrator public al județului Ilfov și coordonator al proiectului, s-a referit la „discuții aplicative și constructive, propuneri care vor contribui direct la conturarea etapelor următoare ale proiectului”. „Dialogul cu comunitatea rămâne esențial pentru a transforma acest demers într-un proiect solid și responsabil. Transparența este foarte importantă și mă bucur să văd interes, idei relevante și dorință reală de implicare. Continuăm acest proces cu aceeași deschidere și rigoare. Ne dorim punerea în valoare a memoriei acestei construcții, nu doar o restaurare”, a declarat aceasta.

Și nu în ultimul rând, Simona Neculae, prefectul județului Ilfov, de asemenea participant la consultarea publică, a apreciat interesul pentru memoria recentă a istoriei noastre, referindu-se la Fortul 13 Jilava nu doar ca la o clădire veche, ci ca la un simbol al suferinței. „Proiectul de modernizare va păstra autenticitatea fortului și va completa spațiul cu zone de reflecție. Felicitări președintelui CJ Ilfov, Hubert Thuma, și echipei sale pentru munca depusă până acum pentru acest proiect și am convingerea că, la final, rezultatul muncii va fi despre respect pentru trecut și transmiterea memoriei poporului român generațiilor viitoare”, a spus oficialul.

Consultări publice pentru forma finală a proiectului

la consultarea publică de la sediul CJ Ilfov fiind prezenți reprezentanți ai mai multor ONG-uri și ai societății civile, artiști locali de artă murală sa președintele ANAT Regiunea București-Ilfov, Mihaela Patentașu, un alt chestionar furnizat aici a urmărit zona de design final al proiectului, ca sprijin fiind

prezentate randărilor gândite pentru noua înfățișare a Fortului 13 Jilava. Augustin Maței s-a referit la împărțirea proiectului în patru obiective principale - 1. fortul principal și corpul de la intrare (păstrând elementele arhitecturale originale și autenticitatea construcției), 2. construirea unei clădiri

noi, parter, și a unui turn belvedere, P+4, cu scară de acces pentru perspectivă - o construcție arhitecturală modernă, fără a folosi însă finisaje extravagante, încadrată în taluzul natural și integrată în spațiul verde al amplasamentului, 3. construirea unei parcuri pentru circa 44 de autoturisme plus o

zonă pentru autocare și a drumului de acces pe latura de Sud (acum, accesul este posibil prin curtea Penitenciarului Jilava) și posibilitatea amenajării aici a capătului de linie pentru transportul public din zonă și 4. construirea de alei pietonale, rampe etc - pentru un traseu logic în perimetrul obiectivului.

Puncte de vedere și păstrarea emoției, respectului, a esenței locului

În continuare, cei prezenți au transmis diferite puncte de vedere, însă elementul comun l-a reprezentat importanța păstrării nealterate a memoriei istorice a locului, intervenții cât mai puține în zonă, păstrarea patinei și, mai ales, atenția asupra managementului ulterior al acestui spațiu.

Mihaela Patentașu a menționat potențialul turistic național și internațional al Fortului 13 Jilava, și în aceeași zonă a punctat și Cornel Bărbuț, Asociația Familiiilor Catolice „Vladimir Ghika”. Acesta consideră că „Fortul 13 Jilava are un viitor!” și apreciază „eforturile Consiliului Județean Ilfov și Urban Scope de până acum. Eram curioși să aflăm cum arată proiectul acestei lucrări și am fost plăcut impresionați să vedem cum munca noastră de ghizi la Fortul 13 Jilava, unde am însoțit 850 de pelerini din 2013 pe urmele lui Vladimir Ghika va putea continua în condiții mai bune”.

Alexandru Groza, reprezentantul Muzeului Ororilor Comunismului în România a menționat posibila contribuție a MOCR cu intervenții muzeografice în zone special amenajate pentru reculegere și introspecție, apreciind că „în acest loc au avut loc execuții, și de aceea el trebuie păstrat ca o icoană”!

Au mai fost propuse înregistrări audio-video cu mărturii ale celor care au trecut prin Fortul 13 Jilava, astfel încât vizitatorii, mai ales cei tineri, să înțeleagă mai bine emoția vremurilor opresive nu foarte îndepărtate și să conștientizeze valorile democratice de care se bucură astăzi, începând cu libertatea uriașă de gândire, de exprimare, de conștiință sau religie, de a participa la viața politică - drepturi de neconcepție în perioada comunistă.

S-a mai amintit, în context, de Fortul 9 din Popești-Leordeni, care poate fi, de asemenea, vizitat, Olivia-Ana Ciobanu-Oprea referindu-se la elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județului Ilfov, care va include ca proiect specific integrarea tuturor forturilor și bateriilor de pe teritoriul județului Ilfov, „un exercițiu extrem de complex” dacă luăm ca reper efortul depus de autorități doar în acest caz, pentru preluarea în administrarea CJ Ilfov a Fortului 13 Jilava și, ulterior, toate demersurile la care luăm parte pentru transformarea sa în muzeu și punerea în valoare a memoriei istorice a locului.

La sugestia Regelui Carol I, în jurul Bucureștiului a fost ridicat, între anii 1866 și 1893, un sistem de apărare împotriva unui eventual atac otoman format din 18 forturi, fiecare dintre ele fiind prevăzut cu o baterie de artilerie.

Fortul 13 Jilava are reditu în formă de as de pică, cu o valoare arhitecturală unică. A fost utilizat ca închisoare politică, prima dată după Răscoala din 1907, iar apoi, după cel de Al Doilea Război Mondial, când în anul 1956 a fost cedat Ministerului de Interne.

A devenit o parte tristă și crudă a gulagului românesc. Încăperile cazarmei au fost utilizate ca celule colective sau de maximă siguranță. În noaptea de 26/27 noiembrie 1940, Poliția Legionară a ucis, în celelele închisorii militare Jilava, 64 de deținuți politici. Foarte multe din personalitățile istorice, politice, culturale interbelice (Mareșalul Antonescu, Corneliu Coposu, Mihai Antonescu, monseniorul Vladimir Ghika, Nicolae Steinhardt sau Radu Lecca) au trecut pe aici și unii chiar și-au aflat sfârșitul pe câmpul de execuție Valea Piersicilor, de lângă fort.

Ziua în penitenciar începea la 05.00 și se termina la 22.00. În acest interval, deținuții nu aveau voie să

se întindă pe pat și nici măcar să se sprijine de pereți. Într-o încăpăre, în mod normal, intrau 30-35 de oameni, care dormeau în paturi suprapuse. Uneori, erau închisesuți chiar și câte 200 într-o celulă. Cine n-avea loc în pat, dormea pe jos, pe cimentul rece. Temnița a fost săpată în pământ, la 10 metri adâncime, iar umezeala se simțea peste tot.

Fortul 13 Jilava a fost locul unde deținuții au cunoscut teroarea, violența, umiliința și foamea. Mulți nu au mai ieșit niciodată de aici - au murit, din cauza condițiilor dure sau, cum arătam anterior, au fost executați.

Din 1970, o parte din celule au fost dezafectate, iar celelalte păstrate pentru ocazii precum evenimentele din decembrie 1989, când protestatarii din Piața Revoluției au fost reținuți și trimiși la Fortul 13 Jilava.

În prezent, Fortul 13 se poate vizita, dar cu restricții - pentru că se trece prin curtea Penitenciarului Jilava, așadar este nevoie de aprobare, control la poartă, buletine și telefoane lăsate la intrare. În 2024, Fortul 13 Jilava a trecut de la Administrația Națională a Penitenciarelor în administrarea Consiliului Județean Ilfov.